

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

Foto / Photo Tõnu Tunnel

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

Intervjuu
Lina Ghotmehiga
Interview with
Lina Ghotmeh

Küsis/Questions:
Sille Pihlak

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

Nüüd, mil lihvimata tee-
mandist on saanud pilku-
püüdev (arhitektuuriline)
kalliskivi, on aeg uurida,
millise peentööluse abil
tulemus saavutati. Projekti
üle arutades lähtume kol-
mest üldisest märksõnast:
sõnavara ehk hoone põhi-
terminite määratlemine, lin-
likkus ehk hoone kontekst
väikeses ja suures plaanis
ning sisemus ehk interjöö-
rist majasiseste suheteni.

Sõnavara

Kasutate oma loengutes sageli
väljendit „arhitektuuri arheo-
loogia“. Kas see väljendab teie
jooks muuseumi olemust või
kuidas seda mõista? Ja mida
tähendab teie büroo jaoks
„rahvusmuuseum“?

„Muuseum“ tuleb sõnast
mouseion, mis tähendab
Kreeka mütoloogia kunst-
tjumalustele – muusadele
pühendatud templit. Muu-
seumide areng on seotud
ka inimeste suhtega mate-
riaalsesse kultuuri, inimese
loodud esemete tajumise
ja tähtsusega. Muuseumid
on ajaloo jooksul võtnud
mitmeid kujusid, mis on
seotud kogumisega – alates
pühakodadest (kirikud
kunsti eestkoste ja väljapa-
neku kohana) ja lõpetades
ilmalike kurioosumite
kabinettide ehk „imede
kambritega“.

Erilise auraga „imede
kambrid“ avasid oma
uksed, muuseumid pühen-
dusid kunstilise, kultuurilise
või teadusliku tähtsusega
esemete kogumisele,
säilitamisele ja väljapaneku
eesmärgiga rahvast
harida. Viimase sajandi
kapitalimajanduse tõusuga
on muuseumid muutunud
hooldatavate omaette objekti-
deks, arhitektuuriteosteks,
mis kannavad muuseumi
nime või kaubamärki. Arhi-
tektuurist sai töövahend,

ERM-i autorid DGT
arhitektid Dan Dorell, Lina
Ghotmeh, Tsuyoshi Tane

ENM authors DGT
architects Dan Dorell,
Lina Ghotmeh, Tsuyoshi
Tane

mis võimaldas sellise
olukorra tekkimist. Muu-
seumid on jätnud oma kau-
bamärgi jälgi igale *ad hoc*
territoriumile, kuid samas
häbimärgistanud ühiskonna
kiiret digitaalset ümberku-
junemist ja seadnud küsi-
märgi alla kunsti esitlemise
viisid, keskendudes üha
rohkem kogemuslikule, nn
immersiivsele kunstile.

Selles kontekstis jõuangi
küsimuseni, milline võiks
muuseum tänapäeval olla.
Mis roll on tal ühiskonnas?
Milline on tema koht meie
linnades? Kuidas aitavad
muuseumid kaasa kultuuri-
lise kapitali tootmisele?
Minu arvates on muuseu-
midel kui institutsioonidel
meie linnades tähtis osa.
Nad saavad üha vaesavas
avalikus ruumis toimida
ligitõmbavate avalike
kohtadena, mis on nagu
omaette mikrolinnad. Nad
suudavad olla hübriidsed ja
multifunktsionaalsed ning
toimida oma kontekstis
sotsiaalsete ja kultuuriliste
inkubaatoritena. Selles mõt-
tes ei saa muuseumid jääda
lihtsalt esemete hoidlateks
või passiivseteks kultuuri
tarbimise kohtadeks. Nad
peavad olema produktiivsed
paigad, mis vastastiktoime
kaudu suudavad algatada
tegevusi. Muuseumid on ka
kohad, kus ülenduvad ja
innustuvad meie meeled.

Tänapäeval saame muu-
seumides esitada küsimusi,
arutleda, mängida, vestelda,
mõtiskleda, kohtuda,

töötada, luua, õppida,
jagada ... Sellest vaatenur-
gast mõtlesingi Eesti Rahva
Muuseumist kui arhitektuuri-
st, mis peab kuuluma oma
maale, suutma mõjutada
linna ja ühiskondlikku kon-
teksti. Kujundasime hoone
linliku elu käivitajana, mille
mõju ulatub ka väljapoole
hoonet, ümbritsevale
territoriumile. Seos 1 km
pikkuse maandumisrajaga
hägustab muuseumi piire
– see on korraka nii linlik
maamärk, arhitektuuriobjekt
kui ka maastikukunst. Muu-
seum pakub uut terri-
tooriumi kultuuritootmisele
ja laiendab muuseumi
programmi, kaasates hulga
hariduslikku ja interaktiiv-
set n-õ programmeerimata
ruumi. Hoone peaks avama
uusi perspektiive nii arhi-
tektuuri kui ka kultuuri
tasandil. Ankurdues
küll konkreetsele terri-
tooriumile, väljendab see
tänapäeva üha arenevat ja
avarduvat maailma. Muu-
seumihoonet toetub ühtaegu
Eesti kultuuri minevikule,
olevikule ja tulevikule.

Tallinnas peetud loengus tööte
esile mälu ja koha idee ajas ja
ruumis – palun selgitage seda
lähemalt.

Minu meelest on arhitek-
tuuril imeline võime esile
tuua koha auras või vaimset
atmosfääri – see on koha
kaitsev ja noorendav vaim.
Arhitektuuriteost omandab
seda tugevama tähenduse,
mida rohkem ta suudab
astuda dialoogi oma
keskkonnaga (sotsiaalse,

kultuurilise ja samuti
füüsilise või kliimaatilise
keskkonnaga). Siin mängib
tähtsat rolli projekteerimis-
protsess. Minu jaoks on iga
projekt nagu arheoloogi
töö, mis kutsub mind uute
lugude taasloomiseks üha
sügavamale kaevama, jälgi
ja lugusid avastama, dünaa-
mikat mõistma. Projekt
ei sünni tühjalt kohalt,
vaid paika, kus uus ehitus
suudab hoida selle koha,
rahva ja geograafia – ajaloo
mälestust. Tegemist on uue
imago ja uue arhitektuuri-
ga, mis oma olemusega
väljendab aja lõpmatust,
ruumi universaalsust, koha
eripära ja mälu poeetikat.

Palun kirjeldage oma isiklikke
ERM-i ehitusetappe, kuidas
on need nime saanud ja mille
liigitus põhineb?

ERM-i ehitamise ajal ilm-
nesid selle eri iseloomud
ja hoiakud ning kujunes
ümber keskkond. Lummav
oli näha, kuidas selle arhi-
tektuuri eri tahud ehitamise
ajal avanesid. Kui hoone
on valminud, muutuvad
need tahud peidetuks,
teadvustamatuks. Just
sellepärast tahtsin kirja
panna selle ehitamise loo,
et kujutada iga etappi kui
hoone uut olekut (*viitab
DGT koostatud raamatule
muuseumi valmimise protses-
sist – toim*).

Alguses, kui vaiade paigal-
damisel tuli ilmsiks sala-
pärane ja fiktiivne arheo-
loogia, oli tegemist n-õ
tuleviku konstrueerimisega;

Foto / Photo repro

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

muuseumi esimese betoonkarkassiga sai võimalikuks – näha oli suuri avausi, mis raamisid poeetilist maastikku; muuseum ja selle kontekst mõtestasid vastastikku üksteist ümber.

„L’homme qui marche“ portreeris piki 350-meetrist hoonet liikuvaid töölisi, kes elustasid ruumi inimõõmetes. 2015. aastal, mil ehitati sissepääsu konsool ja hoone väliskest kaeti klaasiga, tuli ilmsiks muuseumi monumentaalsus. 2016. aastal kristalliseeris „linn ühes hoones“ muuseumi küpsuse, valmisid kõik sisemised mahud, mida võib võrrelda ühe katuse alla paigutatud väikeste pereelamutega. Sellega avanes muuseum suhtlemiseks.

Rääkides täpsemalt tööprotsessist – kui raske on teha koostööd kohalike arhitektide, kuraatorite, muuseumi inimestega ning kas erinevus võrreldes teie varasemate koostööpartneritega oli suur? Kas oli ka kultuurilisi kokkupõrkeid? See hoone ei oleks saanud teoks ilma kohalike arhitektide ja kõigi meeskondade toetuseta. Sellise mastaabi ja kvaliteediga projekt oleks võimatu, kui kuraatoritel ja muuseumi inimestel puuduks usk visiooni. Kogu tööprotsessi ainus probleem oli aeg. Aeg mõista, aeg teha, aeg ehitada.

Linlikkus

Röömüstav oli ära tunda kahetist linlikku metafoori, väikest ja suurt – ühelt poolt pereelamute kordumine muuseumi sees valgete karpidena ja teiselt poolt üldine maandumise-õhikutõusu metafoor. Mõlemad kontseptuaalsed liikumised toimuvad hoone sees ja ümbritseva maastiku olete

hoidnud minimalistlikuna, mil hoone veel monumentaalsem näib...

Eesti Rahva Muuseumi asukoht tagasihoidlikus Tartu linnas on üsna üllatav ja muljetavaldav. Ma ei kujutaks seda hoonet ette üheski teises kontekstis ega üheski muus kohas peale Raadi, sest see lähtub koha ja institutsiooni ajaloost. Hoone on mastaabilt ja mahult üsna muljetavaldav, arvestades Tartu väiksust, ja see tugevdab muuseumi kui omaette mikrolinna rolli. Muuseumi funktsioonid on liigendatud mahtudes, mis omakorda liigendavad avarat ja avatud ruumi.

Raadi maastik on oma ajaloo ja vastuolude poolest väga eriline ja lummas. Tegemist on endise sõjaväealaga ja samas on temas ajaloost üle oleva looduse poeetikat. Tegemist on esimese Eesti muuseumi asukohaga, kus seguneb ajalugu ja ajatuse tunne. Väga tähtis oli säilitada koha vaim ja sekkuda võimalikult vähe selle kaunisse ja metsikusse maastikku. Jalgteed on lihtsalt paigutatud ümbrusesse, nad on dialoogis muuseumi kujundusega ja kutsuvad ringi uitama ning avastama hoone asukoha eri kõrgustes selle identiteete. See hoone on sild, joon, pind, küljelt vaadates kaduv kolmnurk ...

Olen kuulnud, et kavas oli ka kasutatav katus – mida see oleks muuseumile lisanud ja kas sellest oli raske loobuda?

Hoone on 350 m pikk, ta sukeldub maasse ja teistpidi stardib lennurajalt. Ta avab oma piirid; selles konkreetse kohas (sissepääs B) on algus lõpp ja lõpp on uus algus. Algses

projektis kavatsesime teha kogu hoone katuse juurde-päasetavaks. See tugevdab piiride hägustumist ühelt poolt stardiraja esindatava mineviku ja teiselt poolt Eesti majast lähtuva tuleviku-oleviku vahel. Eelarvelistel ja tehnilistel põhjustel ei saanud muuseumi katust külastajatele avada, kuid ma arvan, et see ei kahanda hoonest saadavat elamust, sest lennuväljal viibides ongi tunne, nagu oleksid katusel.

Idee, et loodus siseneb hoonesse ja kärbib selle monumentaalsust – kas see mõte on veel hoomatav või läks protsessis kaduma?

See on hoone sisemusest saadava elamuse tuum. Minu jaoks on vägagi olemas ja alles. Muuseumi sisenedes satute esimesse hoovi, kus seisab ajatu kivi. Hoone monumentaalsus laguneb paljudes vaadetes välismaastikule. Need vaated määratlevad mahtude vahelised tühi-kud, lõiked, mis asetavad su funktsionaalsete ruumide ja Eesti maastiku poeetika vahele.

Elamus on kõige tugevam kohas, kus hoone muutub sillaks. See ala on täielikult õhus ja välismaastiku embuses ning seal asuvad restoran, raamatukogu ja programmeerimata mitmetarbeline ruum. Laiad tühimikud avanevad meie jalge all sujuvalt kulgevale tiigile. Selles kohas paljud avalikud funktsioonid kohtuvad ja mängivad õuealaga. Lisaks nähtavatele väljapoole avanevatele funktsioonidele on ka suletuid, näiteks konverentsisaal, mis raamistab hoone all olevat tiiki. Siin saab maastik uue kinematograafilise mõõtme, mis haarab maalilise liikuva pildi ees

olevat vaatajat. Näitusel jätkub suhe ümbrusega katuses olevate avauste kaudu. Järsult langev katus viib üha hämarasse ruumi, mis suunab külastaja lõpuks lennuvälja avarusse.

Sisemus

Nüüd interjööri – kultuuri inkubaatorist. Kui suurt osa näitusealast õnnestus teil kureerida? (Panin tähele, et kogu avalik, intuiitiivselt vaba ala kõneleb üldkontseptsioonist, aga niipea kui astuda peanäitusesaali, kaob ruumi poeetika objektide virvarri). Näituse stsenograafia kujundasid 3+1 arhitektid. Meie siin kaasa ei rääkinud ja ilmselgelt räägib see teist keelt.

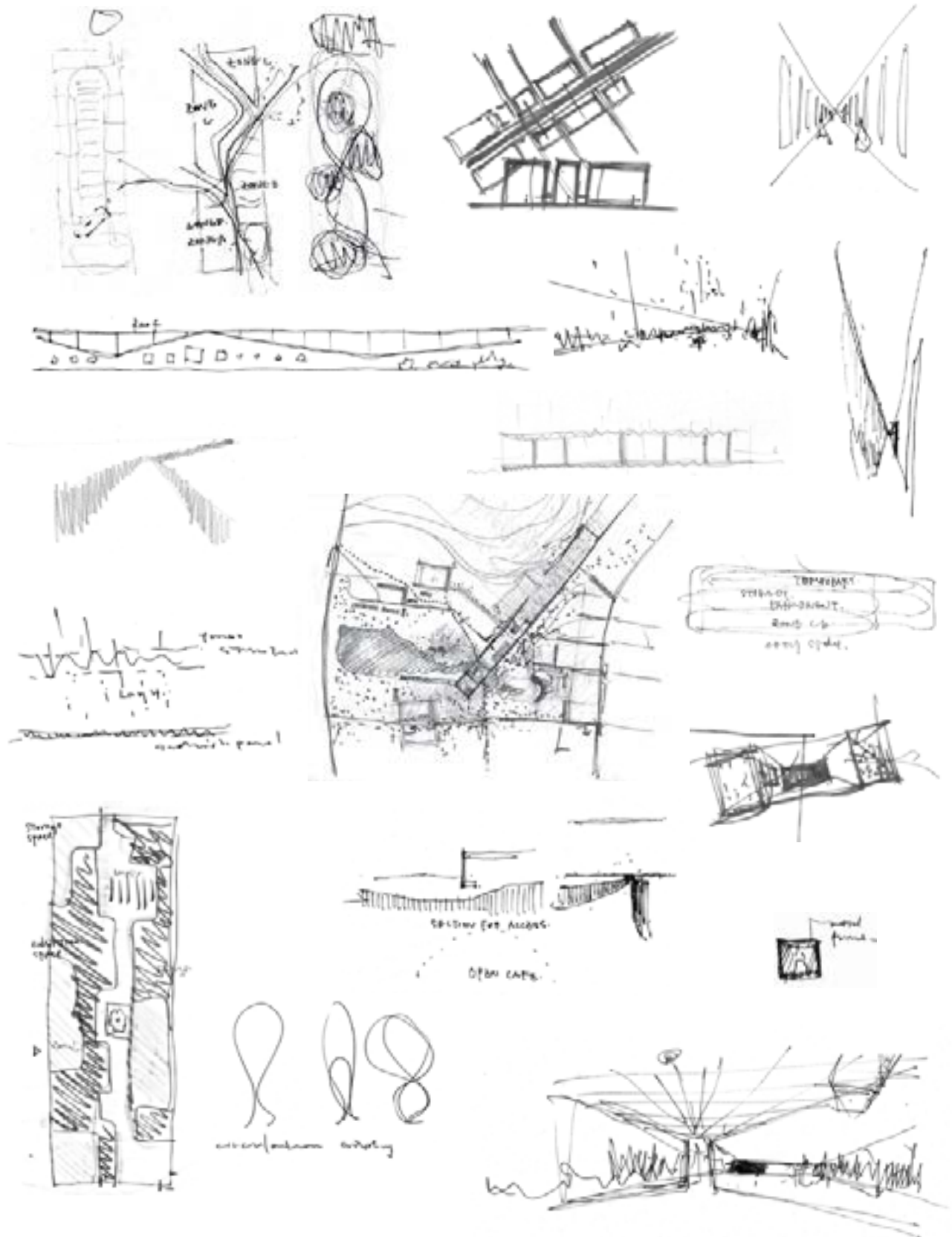
Näitusesaal on üks tugevamaid ruumielamusi selles hoones. Siin on tunda ajaloo pinget ja seda, kuidas katus muutub aeglaselt madalamaks ja viib uue alguse, uue sissepääsuni. Minu meelest on siin vaja tugevat dialoogi, et viia muuseumi ruumiline kvaliteet kooskõlla objektide, nende suuruse ja tihedusega.

Mulle meeldiks, kui esemed oleksid välja pandud võimalikult „alasti“, vitriinid diskreetsed ja minimaalselt nähtavad. Muuseumi kollektsioon on vaimustav, iga ese kõneleb oma pika loo ja selle kuulamiseks on vaja vaikust ja ruumi.

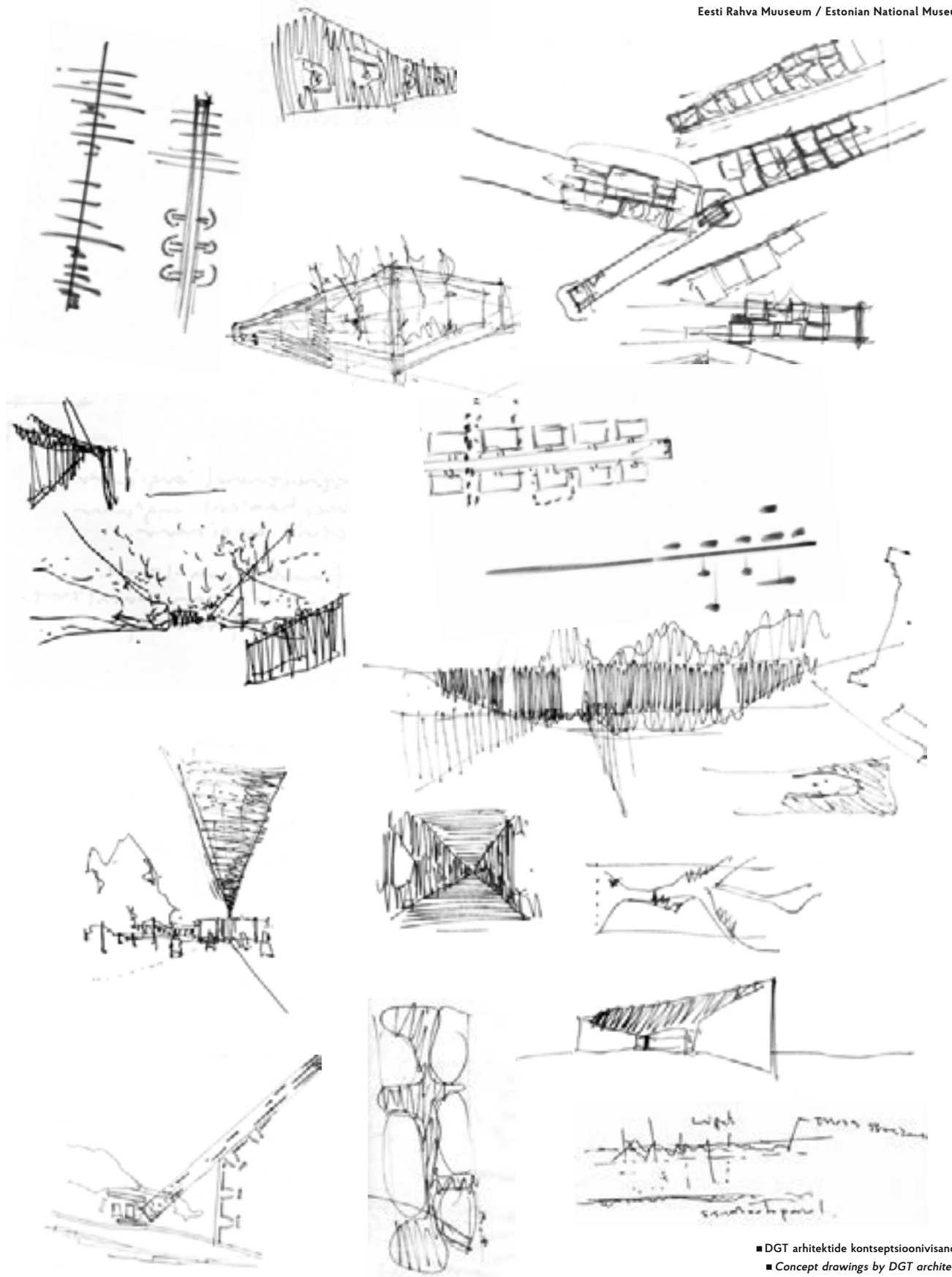
Kui tähtis on näituse (hoone põhifunktsiooni) suhe hoone üldise kujuga?

Ma ütleksin, et keskne näituseala, peamiselt püsiekspositsioon, on hoone selgroog. See on skelett, mis hoiab koos ja õigustab hoone pikkust, mis ulatub minevikust tulevikku. ☺

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

■ DGT arhitektide kontseptsioonivisandid
 ■ Concept drawings by DGT architects

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

Now, as the process of the rough diamond becoming an alluring (architectural) gem is complete, it is time to explore the fine cuts made to achieve it. We discuss the project through three generic terms: vocabulary – defining the key terms for the building, urban – contextualising it in micro- and macro-scales, and internal – from the interior ambitions to domestic relationships.

Vocabulary

You often use the phrase *Architecture archeology* in your lectures. Is that what a museum is for you, or how would you define it? Furthermore, what does the term national museum mean for your office?

Per definition, the term museum originates from the word *Museumion*, a temple dedicated to the muses, the divinities of arts in Greek mythology. The evolution of museums is also linked to the relationship humans establish to material culture, to the perception and significance of artifacts. Throughout history, museums gained various forms linked to the act of collecting, swaying between religious places (churches as places for the patronage and display of arts) to secular cabinet of curiosities or 'wonder rooms'.

Inheriting a distinctive architectural aura, 'wonder rooms' opened to the public, and museums became places dedicated to the collection, preservation and display items of artistic, cultural, or scientific significance, destined to the education of the public. The last century, with the rise of the capital economy, more than a container of artifacts, we have also seen Museums become objects themselves, Architectural artifacts carrying the same name or brand in any country or city. Architecture became the tool to facilitate the setting

of such status quo. While such museums allowed brands to leave their mark on any ad hoc territory, they also stigmatized the rapid digital transformation of our societies and questioned the relevance of art displayed through the growing focus on experiential, immersive artwork.

It is in this context that I arrive at questioning what can a museum be today? What role does it play in our societies? What position in our cities? How do they contribute to the manufacture of our cultural capital?

I think museums as institutions have an important role to play in our cities, in the growing impoverishment of the public realm they act as engaging public places, able to operate as micro-cities, they have the capacity to be hybrid and multifunctional, functioning as social and cultural incubators of their context. In this sense, museums cannot be simple containers of objects, nor can they be allowed to be passive places for the consumption of culture, they are productive places of interaction, able to initiate action. They are also places where our senses shall be heightened and solicited.

Today, it is in museums that we can question, discuss, play, talk, dwell, encounter, work, make, educate, disseminate... It is from this standpoint that I thought about the Estonian National Museum as an architecture that should belong to its land, able to act upon the city's scale and its social context. We designed this building as an urban generator, that operates on the territorial scale, it links to a 1km long platform blurring the limit between what could be an urban gesture, an architectural project, or land art. It offers a new territory for cultural production and expands the program of the museum to house multiple educational and interactive 'un-programmed'

spaces. The museum is thought to open new perspectives on the architectural as well as on the cultural level. It expresses an evolving contemporary world anchored in a specific territory. It simultaneously draws on the past, on the present, and on the future of Estonian culture.

You pointed out in your lecture in Tallinn, the idea of memory and place in time and space – could you elaborate on this?

I think Architecture has the magical capacity to reveal the aura of the context, the *genius loci* – it is the protective and rejuvenating spirit of a place. A piece of architecture gains a stronger sense with the extent into which it is able to push the dialogue with its environment (social, cultural as much as physical or climatic/environmental). This is where the design process plays an important role. For me, every design is similar to an Archeological work that invites me to dig down, reveal traces, unveil stories and understand dynamics, in order to reconstruct new stories. A project does not happen *ex nihilo*, and this is where a new edifice is able to withhold the memory of a place, of its people, of its geography; of its history. It is a new image, a new Architecture, that expresses through its being the infinity of time, the universality of space, the specificity of place, and the poetics of memory.

Please describe the several building stages of the Estonian National Museum, what you call them, and what are the categorisations based on?

When the museum was under construction it revealed different personalities, different postures, and established a transformation of the environment. It was fascinating to see the multiple facets of this Architecture, in the way I have imagined it, revealed during construction.

These facets become hidden, subliminal, when the building is completed. That is why I wanted to write the story of the construction, to depict every stage with a new state for the building.

At the beginning it was about "Constructing the Future", as the piling of the building uncovered a mysterious and fictive archeology; "Building an environment" was possible with the first concrete skeleton of the museum; here we could see the large openings framing the beautiful Raadi landscape, so typical to Estonia. Here, the museum was redefining the context and being redefined by it.

"L'homme qui marche" portrayed the workers moving along the 350 metres long building, the body scale inhabiting the spaces. In 2015, the building revealed its "monumentality", we could see the cantilever of the entrance, the glazing covering the outer skin. In 2016, "the city within one building" crystallized the maturity of the museum, the construction of all the inner volumes, these paralleled Tartu's small family houses. The museum was hence open for interaction.

If we talk more precisely about the workflow – how difficult is it to work with local architects, curators, museum keepers, was it different from your previous collaboration partners? Were there any cultural conflicts?

This building would not have been possible without the great support of local architects and all the teams. A project of this scale and quality is impossible if the curators, the keepers, do not believe in the vision. Time was the only struggle throughout the process; the time to understand, the time to make, the time to build.

Fotod / Photos repro / DGT

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

■ Üleval: võistlustöö perspektiivvaade, all: töömakett
■ Above: perspective view of the competition entry, below: working model

Fotod / Photos Kaido Haagen

Eesti Rahva Muuseum / Estonian National Museum

Urban

It was positively surprising to understand the dual scale urban gestures, the small and the large – in one way the family houses repeating inside as white boxes, and then the overall landing/takeoff gesture. All those conceptual moves happen in the building, keeping the surrounding landscape rather minimal...

The position of the Estonian National Museum in the modest city of Tartu is surprising and impressive. I cannot imagine this building in any other possible context, any other site than Raadi as it draws on the history of the whole institution; the building is rather an impressive structure in terms of scale and size considering the small city of Tartu; The museum hence reinforces its role as a micro-city. The functions of the museum are articulated within volumes articulating a generous open space.

Furthermore the existing landscape of Raadi is very special, and historically fascinating in the contradiction it incorporates. It is a former military site, yet it has the poetics of nature that took over its history, it is the place where the first Estonian museum was established, and mixes both history as well as an atemporality. It was essential to keep the spirit of this place, and to intervene as little as possible in its beautiful and wild landscape. Walkways are simply drawn within the surrounding, interacting with the design of the museum and inviting one to wander around as the building reveals multiple identities through the varying heights of its site. It is a bridge, a line, a surface, a vanishing triangle from its side...

I learned there was also a programmed roof – what would it have added to the museum

and was it a hard to abandon?

The building is 350 km long, it takes off from the runway. It opens up its limit, the beginning is an end and the end a new beginning at this specific point of the museum (entrance B), in the original design we intended to make the whole roof of the building accessible. Reinforcing the blurring of the limits between the past that the runway represents, and the future-present that Estonian house triggers. Due to budgetary and technical reasons, the roof of the museum could not be made accessible to the public, but I think that does not take away from the experience of the building, as one feels on the roof when on the airfield.

The idea of nature coming into a building and cutting the monumentality – is it still apparent or did it get lost on the way?

It is the essence of the interior experience of the building. For me this is quite present and conserved. Once you enter the museum, one encounters a first courtyard where a stone timelessly sits. The building's monumentality disintegrates simultaneously with the many views framing the outer landscape. These views define the voids occurring between the volumes, carvings that suspend one's body between the functional spaces and the poetics of the Estonian landscape.

This experience is heightened on the part where the building becomes a bridge. Occupied by the restaurant, the library and an un-programmed multifunctional space, this area is suspended and completely embraced by the outside. Wide voids open into the lake that smoothly runs underneath our feet. At this point, many public functions converge and play with the outside. In addition to the visible functions opening into

the outside, the enclosed ones such as the conference hall slopes down to frame the pond running beneath the building. Here the landscape gains a new dimension, a cinematographic one, capturing the spectator in front of a picturesque moving painting.

Into the exhibition, the relation with the outside is pursued through the few openings in the ceiling. The ceiling dramatically lowers, leading into a darker space, spilling the visitor into the large expanse of the airfield.

Internal

The interior is the incubator of culture. How much of the exhibition space did you manage to curate? (I noticed that all the public, intuitive free space is talking about the overall concept, but as soon as you step into the main exhibition hall, the space changes. It gets messy and intense, dominated by objects).

The exhibition scenography was designed by 3+1 architects. We didn't have a say on that, it clearly talks another language.

During construction, one of the strongest spatial experiences of the building was the exhibition hall. One feels the tension of history, of the roof moving slowly down into a new beginning, the new entrance. I think there should be a strong dialogue to orchestrate between the spatial quality of the museum and the objects, their sizes, their density.

I like the idea of showing the objects as naked as possible, with the least visible vitrines, discrete showcases. The collection of the museum is fascinating, every object has a long story to tell, and you need silence, space to hear that story.

How important is the relationship between the exhibition

in relationship to the overall shape itself?

I would describe the central exhibition space, mainly the permanent exhibition, as the spine of the building. It is the skeleton that holds and justifies the length of the building – the distance between the past and the future. 📍

